

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLAND

Bevarandeplan Natura 2000

Sör-Lappmyran SE0710132

Namn:	Sör-Lappmyran
Sitecode:	SE0710132
Områdestyp:	1996-06 pSCI enligt Art- och habitatdirektivet 2000-07 pSPA enligt Fågeldirektivet
Area:	251 hektar
Skyddsform:	Naturresevat
Kommun:	Kramfors
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	697579/158977
Karta:	18H 4H
Ägarförhållanden:	SCA
Fastställd/Uppdaterad:	2006-01-17

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet	3
2.2 Ingående arter enligt fågeldirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL.....	4
4. OMRÅDESBESKRIVNING	5
4.1 Allmän områdesbeskrivning	5
4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	5
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	5
5.1 För området i dess helhet	5
5.2 För ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.....	6
5.3 För ingående arter enligt fågeldirektivet	7
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	10
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	12
7.1 Områdesskydd.....	12
7.2 Skötsel	12
8. BEVARANDESTATUS	12
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	13
10. REFERENSER	14
11. KARTOR	15

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU: s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU: s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU: s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i bevarandearbetet är formuleringen av syfte och mål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka åtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekade att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns i direktivet ingående naturtyper (tabell 1).

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (%)
3160	Dystrofa sjöar och småvatten	5	2
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	38	15
9010*	Västlig taiga Undergrupp: gammal granskog gammal barrblandskog	188	75
91D0*	Skogbevuxen myr	20	8

*) = Prioriterad naturtyp

2.2 Ingående arter enligt fågeldirektivet

Området är utpekade att ingå i nätverket Natura 2000 enligt fågeldirektivet mot bakgrund av att det inom området finns i direktivet ingående arter (tabell 2).

Tabell 2. Ingående arter enligt fågeldirektivet

Kod	Arter
A166	Grönben (Tringa glareola)
A104	Järpe (Bonasa bonasia)
A409	Orre (Tetrao tetrix)

A223	Pärluggla (<i>Aegolius funereus</i>)
A001	Smålom (<i>Gavia stellata</i>)
A217	Sparvuggla (<i>Glaucidium passerinum</i>)
A236	Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)
A038	Sångsvan (<i>Cygnus cygnus</i>)
A108	Tjäder (<i>Tetrao urogallus</i>)
A241	Tretåig hackspett (<i>Picoides tridactylus</i>)

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det främsta bevarandesyftet för Natura 2000-området Sör-Lappmyran är att bevara och återställa den prioriterade naturtypen Västlig taiga i området. Ett övergripande syfte är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och de arter som legat till grund för utpekandet av området till nätverket Natura 2000. I tabell 3 och 4 finns en sammanfattning av de bevarandemål som ska uppfyllas för att bevarandesyftet ska uppnås.

Tabell 3. Bevarandemål för ingående naturtyper

Art/Naturtyp	Bevarandemål
Dystrofa sjöar och småvatten	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 5 ha. Intakt hydrologi i strandzonen och skoglig kontinuitet i omgivningen
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 38 ha. Naturlig hydrologisk regim ska råda. Typiska arter som t ex sotvitmossa ska ha ej minskande populationer. Det bör förekomma häckning av smålom
Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 188 hektar. Skoglig kontinuitet och naturlig dynamik ska råda. Typiska arter som t.ex. långskägg, lappticka, tretåig hackspett och spillkråka ska ha ej minskande populationer. Långskägg ska finnas på minst 650 träd. Mängden död ved ska över tiden utgöra minst 20 % av totalvolymen ved, dock minst 20 m³ per hektar. Inom 20 år ska naturvårdsbränning genomföras i en del av området.
Skogbevuxen myr	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 30 hektar. Naturlig hydrologisk regim och skoglig kontinuitet ska råda.

Tabell 4. Bevarandemål för ingående arter

Arter	Bevarandemål
Grönben, (<i>Tringa glareola</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Arternas häckningsbiotop, olika typer av våtmark, ska bibehållas i minst 68 ha.
Sparvuggla, (<i>Glaucidium passerinum</i>) Pärluggla, (<i>Aegolius funereus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Arternas livsmiljö, västlig taiga, ska bibehållas i minst 188 ha. Andelen stående död ved, dock minst 5 % av totalvolymen ved (boträd), skall bibehållas.
Smålom, (<i>Gavia stellata</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Arternas boplatsmiljöer, i allmänhet små och fisktomma skogstjärnar och myrgölar med flacka, gungflyartade stränder och med små gungflyholmar, ska bibehållas. Livskraftiga stammar av bytesdjur, främst

	<p>småvuxen mört, laxartad fisk eller siklöja, ska finnas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oförminskad tillgång till områden med minimal mänsklig störning. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli).
Spillkråka, (<i>Dryocopus martius</i>) Tretåig hackspett, (<i>Picoides tridactylus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Arternas livsmiljö, västlig taiga, ska bibehållas i minst 188 ha. • Tillgången på död ved ska bibehållas, dock minst 20 m³ per hektar.
Sångsvan (<i>Cygnus cygnus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Artens häckningsbiotop, grunda och vegetationsrika vatten, ska bibehållas. • Ej minskande tillgång till undervattensvegetation under häckningssäsongen.
Tjäder (<i>Tetrao urogallus</i>) Orre (<i>Tetrao tetrix</i>) Järpe (<i>Bonasa bonasia</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Arternas livsmiljö, västlig taiga, ska bibehållas i minst 188 ha.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Skogsreservatet Sör-Lappmyran är ett 251 hektar stort naturskogsområde bestående av en högplatå med de två myrarna Lappmyran och Sör-Lappmyran samt omgivande skogklädda höjder och en markerad västbrant ned mot Stor- och Lill-Fålasjön.. På höjderna är jordtäcket tunt (delvis hållmark), medan det däremellan och i sluttningen finns en normalblockig sandig-moig morän. Skogen är naturligt föryngrad och består i huvudsak av 100-140-årig gran, fränsett myrkanterna som ofta har ett stort tallinslag. Granskogen är i allmänhet lövrik med ett stort inslag av björk. Hela västra sluttningen ned mot områdets västgräns är asprik liksom ett parti öster om Lapptjärnarna. Brandspår är ytterst sällsynta. Området är dimensionsavverkat i början av seklet och riktigt gamla granar är ovanliga. Fränsett en dikning av Sör-Lappmyran och Lappmyran på 1960-talet har inga sentida ingrepp gjorts, skogen ger därigenom ett ostört intryck.

4.2 Intressanta arter i området, ej med i artdirektivet

Skogen är mest känd för sin rikliga förekomst av långskägglav (*Usnea longissima*). Laven finns spridd i hela området och har noterats på ungefär 650 träd. Området har dock många andra kvalitéer än långskägg. Skogen är lövrik och håller på att utveckla naturskogs-karaktärer. Björklågor finns allmänt, på många håll rikligt och i alla nedbrytningsstadier. I vissa partier finns rikligt med granlågor. Rödlisterade vedsvampar som påträffats är bl a borstskölding (*Pluteus umbrosus*), lappticka (*Amylocystis lapponica*), gränsticka (*Phellinus nigrolimitatus*), rosenticka (*Fomitopsis rosea*) och rynkskinn (*Phlebia centrifuga*). I den asprika västsluttningen förekommer läderlapps-lav (*Collema nigrescens*), stiftgelélav (*Collema furfuraceum*) och aspgelélav (*Collema subnigrescens*).

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Naturlig barrskog med inslag av myrar och våtmarker är idag en värdefull livsmiljö för många arter och har förutsättning att vara det så länge inte området påverkas av modernt skogsbruk och hydrologin inte påverkas i närområdet.

5.2 För ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Västlig taiga, Naturliga, gamla, barrträdsdominerade skogar i norra och mellersta Sverige samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Naturtypen hyser mycket stor variation av arter allt från vanliga skogsarter till en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och insekter (främst skalbaggar) mm.

Undergrupper:

Gamla grandominerade skogar, Gamla barrblandskogar utgör de naturliga skogarnas kärna och omfattar rikligt med grovvuxna träd och murken ved av varierande ålder.

En förutsättning för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.
- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av träd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t.ex. stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd) av t.ex. asp, sälg och rönn är viktiga substrat, och dessutom viktiga som hålträd för fåglar.
- Förekomst av substrat är en förutsättning för epifytiska lavar och svampar knutna till naturtypen, samt även för vedlevande insekter. Exempel på substrat är död ved; grenar, torrträd, lågor m.m. i olika nedbrytningsstadier, gamla och grova träd med dithörande barkstruktur. Gamla träd och lång trädkontinuitet är även viktigt för marklevande mykorrhizasvampar.
- Ostörd hydrologi i framför allt sumpskogsmiljöer, samt i angränsande myrmark.

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, Öppna eller mycket glest skogbevuxna myrar med max 25 % trädtäckning och näringsfattiga miljöer. Naturtypen domineras av våtmarksarter som vitmossarter, ängsull, vattenklöver, mm.

En förutsättning för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen
- Hydrologi och hydrokemi bör inte påverkas negativt. Detta inkluderar att torv inte oxideras som en följd av ingrepp utan endast som en eventuell följd av naturliga klimatförändringar.
- Vattenregimen i vattendragen bör vara så naturlig som möjligt.
- Täckningsgraden av botten- fält- busk och trädsikt bör inte förändras till att bli nämnvärt glesare eller tätare.
- De strukturer/formelement som finns på myrarna bibehålls. Undantaget det som kan klassas som naturliga förändringar

Dystrofa sjöar och småvatten Naturliga sjöar och vattensamlingar med av torv eller humussyror brunfärgat vatten. Sjöarna omges i regel av gungflyn med såväl vertikal som

horisontell torvtillväxt och med en zonerings i vegetationen. Sjöarna har ett lågt pH, ofta pH 3-6.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Naturliga omgivningar med intakta strandvåtmarker och strandskog. Många av de dystrofa sjöarnas karaktärsarter är beroende av strandskogen och våtmarkerna som livsmiljö.
- Bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende vattenståndsfluktuationer och hydrologi.
- Oreglerade förhållanden skall upprätthållas och negativ påverkan från eventuella tidigare regleringar, rensningar eller dikningar minimeras.
- En för naturtypen naturlig artsammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar.
- Naturligt näringsfattigt och humusrikt, svagt surt vatten med låg grad av mänsklig belastning avseende bl a försurande ämnen, partiklar, näringsämnen och miljögifter.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de aktuella hotfaktorerna.
- Viss andel av tjärnarna bibehålls fisklösa.

Skogbevuxen myr, Myrar som är skogbevuxna med barr-, bland- eller lövskog.

Krontäckningen skall vara minst 25 % och högst 70 %. Naturtypen domineras av bl.a. glasbjörk, tall, gran, ris, starr och vitmossarter.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen
- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av träd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar som t.ex. stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- Opåverkad hydrologi och hydrokemi.
- Förekost av substrat för främst mossor och kärlväxter. Exempel på substrat är död ved; högstubbar, grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. av olika trädslag och nedbrytningsgrad, gamla och grova träd av olika trädslag.

5.3 För ingående arter enligt fågeldirektivet

Grönbena (*Tringa glareola*) Grönbenans lämpliga häckningsmiljöer utgörs av sankastränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Arten kräver tillgång till öppet vatten och dyiga stränder. Den är särskilt vanlig i områden med flarkmyrar. De högsta tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar. Under flyttningen påträffas grönbenan både längs kusten samt vid olika inlandsvåtmarker av öppen karaktär. Grönbenan hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 1-5 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Opåverkade häckningsmiljöer på sank stränder längs sjöar och vattendrag samt på gräs- eller starrbevuxna myrar.
- Arten kräver tillgång till öppet vatten och dyiga stränder.

Järpe (*Bonasa bonasia*) Järpen vill ha tät skog med föryngring av främst gran och med inblandning av al, björk och asp. Hög markfuktighet och förekomst av surdråg, alkärr och bäckar gynnar arten. Lövträdsandelen i reviret bör överstiga 10 % för att området skall accepteras. En viktig och begränsad vinterfödoresurs är alknoppar, alhången samt björknopp, och i omedelbar anknytning till födan krävs dessutom skydd i form av grantätningar. Järpen är mycket stationär året om inom sitt revir. När ett par har etablerat sig på en plats stannar de där så länge biotopen är intakt. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Sammanhängande skog med inslag av täta bestånd och en lövträdsandel på minst 10 %.
- Tillgång till våta partier, som t ex kärr, myrar, bäckar och sumpskog.

Orre (*Tetrao tetrix*) Orren är de öppna markernas skogshöna och häckar på hedar och mossar samt i tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter mycket viktig för kycklingarnas överlevnad. Björknoppar är en viktig diet under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret är dieten mer varierad, men vegetabilier dominerar, bl.a. är blåbärsblom en viktig komponent. Arten är en stannfågel och rör sig normalt inom ett hemområde i storleksordningen 25-75 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till öppen mark, som t ex mossar.

Pärluggla (*Aegolius funereus*) häckar främst i tät granskog i anslutning till lämpliga födosöksområden i form av öppen mark såsom stormfällan, myrar, kalhyggen och småskaligt jordbrukslandskap. Den behöver tillgång till lämplig föda i form av olika smågnagare, främst sork, men även skogsmöss och småfåglar. Arten häckar i ihåliga träd, framförallt i gamla spillkråkehål men även i s.k. skorstenstubbar. Eftersom det råder en akut brist på naturliga boplatser häckar en stor del av beståndet numera i specialuppsatta holkar. I etablerade par kan hanen vara mycket stationära p.g.a. bristen på lämpliga boplatser. Arten jagar över arealer i storleksordningen 3-10 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- God tillgång till häckningsplatser i form av ihåliga träd.
- Tillgång till lämpliga födosökslokaler som stormfällan, mindre myrar, småskaligt jordbrukslandskap och i viss mån hyggen.

Smålom, (*Gavia stellata*) behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, dvs. fiskar upp till ca. 20 cm, av främst mört, laxartade fiskar samt goda bestånd av siklöja. Den behöver även lämplig plats att bygga sitt bo på, vilket i allmänhet utgörs av små, fisktomma skogstjärnar och myrgölar med flacka, gungflyartade stränder med små gungflyholmar. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli), främst under ruvningsperioden. Smålommen är en långlivad art med relativt låg reproduktion och är därför känslig för jakt. Under häckningen rör sig arten upp till 10 km från

häckningslokalerna för proviantering i fiskrika vatten. Smålommen övervintrar längs västra Europas kust samt i södra Östersjön.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång på lämpliga häckningslokaler med konstant vattennivå. Dvs. ej utsatta för markavvattning, igenväxning, mm.
- Häckningslokaler som inte utsätts för mänsklig störning under perioden maj-juli.
- God tillgång på bytesfisk.

Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*) Den optimala häckningsmiljön är gammal, flerskiktad grandominerad blandskog med rik förekomst av grova lövträd (främst asp, björk och al). Sparvugglan är dock flexibel i sitt val av häckningsplats och förekommer likaväl i naturskogsbestånd som i områden med en blandning av rena produktionsbestånd och hyggen, så länge lämpliga boträd finns att tillgå. I södra Sverige hittar man den ofta på gammal, igenväxande inägomark där den häckar i bestånd av äldre asp. Sparvugglan är i huvudsak en stannfågel. Vissa vintrar sker mer omfattande rörelser söderut. Arten jagar över arealer i storleksordningen 1,5 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång på lämpliga boplatser i form av gamla bohål från större hackspett eller tretåig hackspett.
- Tillgång på lämplig föda i form av gnagare och småfåglar.

Spillkråka (*Dryocopus martius*) bygger bo i grova träd, främst asp, tall eller björk. För att spillkråkan skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo. Födan består främst av vedlevande insekter och myror. Spillkråkan är en stannfågel och reviren är stora, normalt mellan 400 och 1000 hektar.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller björk

Sångsvan (*Cygnus cygnus*) häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett mycket begränsat område runt boplatser. Sångsvanen blir könsmogen först vid 4 års ålder och fram till dess för de unga svanarna en ambulerande tillvaro i stora landskapsavsnitt. Arten övervintrar i södra Sverige, Danmark och Nordsjöländerna.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen.

Tjäder (*Tetrao urogallus*) Tjädern kräver större sammanhängande skogsområden för att den skall finnas i livskraftiga bestånd. Vintertid kräver arten förekomst av äldre talldominerade skogar (äter tallbarr och tallskott), medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog (bl.a. är blåbärsris viktigt) som till nyupptagna hyggen.

Förekomsten av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor, då hönan under den tidiga våren till stor del livnär sig på späda skott av tuvull. Våtmarker är dessutom en viktig biotop för kycklingarna, som under de första levnadsveckorna livnär sig på insekter. Dessutom är arten starkt traditionsbunden till speciella lekplatser. Tjädern är en stannfågel och rör sig normalt inom ett område i storleksordningen 25 km².

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Stora, variationsrika skogsområden med inslag av våtmarker.
- Spelplatser lämnas orörda.

Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*) häckar i skog med ett stort inslag av döda eller döende träd. I Sverige hittar man den idag främst i de av skogsbruket relativt sett mindre påverkade barrskogsområdena i Norrland, huvudsakligen i olikåldrig naturgranskog med kontinuerlig förekomst av barkborreangripna träd och högstubbar. Arten förekommer också i flera andra skogstyper som exempelvis brandfält, lövbrännor och äldre alstrandskog, det viktigaste för arten är att det finns en rik födotillgång i form av vedlevande insekter. Det är huvudsakligen en stannfågel som dock kan röra sig lite längre sträckor vintertid. Häckningsreviret är i storleksordningen 25 - 100 ha.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- God tillgång på död ved

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Sör-Lappmyran är skyddat som naturreservat, vilket innebär att de stora hoten är undanröjda. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka områdets ingående naturtyper och arter negativt visas i tabell 5 och 6.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 5. Verksamheter och faktorer som utgör reella och potentiella hot mot områdets naturtyper

<i>Naturtyp</i>	<i>Hot</i>
Dystrofa sjöar och småvatten	<ul style="list-style-type: none"> • Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering. • Utsläpp av föroreningar från punktkälla, t ex avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet. • Kalkning av omgivande våtmarker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter. En zon på 100 m närmast vattnet undantagen spridning antas minska hotet. • Åtgärder som kan påverka habitatets hydrologi, t ex dikning och dämning.
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> • Dikning och andra markavvattnande åtgärder liksom dämning kan påverka habitatets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt. Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på

	<p>habitatet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Torvbrytning är ett hot mot habitatet idag då det finns en risk för att efterfrågan på torv som energikälla och jordförbättringsmedel blir större. • Genom att anlägga skogsbilvägar över eller i närheten av habitatet kan hydrologin och/eller hydrokemin i området förstöras. • Skogsbruk och andra företag som innebär att närliggande fastmark avverkas kan innebära är näringsämnen läcker ut på myren. Hotet kan minskas genom att en skyddszon enligt skogsvårdslagens rekommendationer lämnas intill mossen. • Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i habitatet kan bl.a. ge drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i habitatets närhet kan också skada habitatet. En zon på 50 m närmast habitatet undantagen spridning antas minska hotet • Markexploatering, som t ex anläggning av nya vägar, byggnader, mm.
Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> • Skogsbruksåtgärder inom området som ger negativa effekter. • Markexploatering som t.ex. vägutbyggnad.
Skogbevuxen myr	<ul style="list-style-type: none"> • Skogsbruksåtgärder inom området som ger negativa effekter. • Ingrepp i kringliggande vattenytans hydrologi, eller förändrad vattenregim i ett vattendrag. • Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i habitatet kan bl.a. ge drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i habitatets närhet kan också skada habitatet. En zon på 50 m närmast habitatet undantagen spridning antas minska hotet • Markexploatering som t.ex. utbyggnad av befintlig väg.

Tabell 6. Verksamheter och faktorer som utgör reella och potentiella hot mot områdets fågelarter

<i>Art</i>	<i>Hot</i>
Grönbenan (<i>Tringa glareola</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Dikning av myrmark har bidragit till en ökad andel träd- och skogbevuxen myr och därmed försämrade förhållanden för grönbenan. • Storskalig torvbrytning.
Järpe (<i>Bonasa bonasia</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Något direkt hot mot artens fortlevnad finns ej. Järpen missgynnas dock flerstädes p.g.a. ett intensivt och storskaligt skogsbruk. • Ett alltför intensivt jakttryck.
Orre (<i>Tetrao tetrix</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Allt tätare skog och därigenom allt sämre som födosöksmiljö. • Ett alltför intensivt jakttryck. • Totalt sett finns dock ej något hot mot artens fortlevnad i Sverige.
Pärlogla (<i>Aegolius funereus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Försämrade tillgång på byte i skog till följd av ensartade barrmonokulturer samt minskade arealer öppna ytor som följd av minskat jordbruk. • Minskande tillgång på död ved ger sämre tillgång på bohål.
Smålom (<i>Gavia stellata</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Mänsklig störning på häckningslokalerna under främst maj-juni • Markavvattning och rensning i utlopp till häckningstjärnar kan ge stränder och holmar kanter och överhäng, så att lommarna inte kommer upp, och häckningsöarna kan bli landfasta vilket ökar predationsrisken. • Försurning leder till utarmning av fiskbestånd och därmed minskat födounderland.

Sparvuggla (<i>Glaucidium passerinum</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Eftersom sparvugglan är mycket flexibel i sitt boplatssval är det av allt att döma förekomsten av lämpliga bohål som är den mest begränsande faktorn. Det är oerhört viktigt att alla hålträdd sparas på föreskrivet sätt.
Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten. Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträdd minskar. Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnar sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.
Sångsvan (<i>Cygnus cygnus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Förändrad hydrologisk regim i häckningsbiotopen, grunda och vegetationsrika vatten.
Tjäder (<i>Tetrao urogallus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Totalt sett i Sverige finns ej något direkt hot mot artens fortlevnad. Det allvarligaste hotet är förändringar på landskapsnivå, t.ex. fragmentering och tillkomsten av stora arealer med monokulturer av tall och gran som aldrig tillåts bli biologiskt mogna. Ett alltför intensivt jakttryck.
Tretåig hackspett (<i>Picoides tridactylus</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Minskande tillgång på död ved (orsakad av storskaligt skogsbruk, avsaknad av brandfält och dikning av sumpskog).. Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer, såväl på beståndsnivå som på landskapsnivå, bidrar till att splittra beståndet. Denna fragmentering leder till att effekterna av olika negativa processer på beståndsnivå (slumpvis utdöende, ojämn könskvot, inavel m.m.) förstärks.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat enligt svensk lag. Området har därför det rättsliga skydd som kan tänkas behövas. Verksamheter i nära anslutning till det skyddade området kan kräva tillstånd enligt Natura 2000-regelverket.

7.2 Skötsel

Området lämnas i huvudsak till fri utveckling under naturligt rådande processer. Ett parti i områdets nordvästra del planeras att brännas med syfte att skapa en lövbrännemiljö och på så vis bibehålla lövrika miljöer i området på längre sikt. En förutsättning för genomförande av naturvårdsbränning är att beslutet och skötselplanen för reservatet revideras. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 7.

Tabell 7. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Prioritet
Fri utveckling	Tills vidare	1
Naturvårdsbränning	Inom 20 år	1

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området är relativt opåverkat från modernt skogsbruk och en god hydrologisk regim råder.

9. Uppföljning av bevarandemål

Det krav som ställs i direktivet är att utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper skall ske på biogeografisk nivå (för Västernorrlands län den boreala regionen). Detta innebär att många naturtyper kommer att följas upp i ett urval (stickprov) av objekten. Objektvis uppföljning kommer att ske i skötselkrävande habitat samt av parametrar som är relaterade till något som går att åtgärda inom objekten.

Uppföljning av naturtyperna och arterna föreslås ske enligt följande:

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

Uppföljning av naturtypen föreslås ske i stickprov både inom och utanför de utpekade objekten.

- Arealen av habitatet, täckningsgraden av träd och buskskikt samt utbredning av de hydromorfologiska strukturerna följs upp vart 5:e år. Det sker genom flygbildstolkning i NILS (Nationell Inventering av Landskapet i Sverige).
- Stamtätheten hos träd och buskar följs i första hand upp genom NILS uppföljning eller motsvarande. Uppföljningen bör ske i permanenta cirkelprovytor.
- Typiska arter kärlväxter och mossor följs i första hand upp genom NILS provytesystem eller motsvarande. Registrering av arter bör ske i permanenta provytor.
- Typiska arter fåglar följs upp genom punkt-linjetaxering eller motsvarande. Objektvis uppföljning kommer att ske i samtliga SPA-områden.

Dystrofa sjöar och småvatten

Uppföljning av naturtypen föreslås ske både inom och utanför de utpekade objekten.

- Flygbildstolkning genom NILS (Nationell Inventering av Landskapet i Sverige) för att fånga upp eventuell eutrofiering. Indikatorer som används är utbredningen av strändernas gungfly- och bladvassvegetation.
- Vattenkvalitetsparametrar följs upp genom det nationella miljöövervakningsprogrammet, eller vattendirektivets uppföljning.
- I ett urval sjöar (>5 per vattendistrikt) med dokumenterad avsaknad av fisk (provfiske) följs typiska arter fåglar med en uppföljningsfrekvens på vart 6:e år.

Västlig taiga

Grunden för uppföljning utgörs av Riksinventeringen av skog (RIS) som i ett stickprov av objekten gör mätningar av ett flertal parametrar.

- En totalartering av habitatarealen görs vart 24:e år genom flygbildstolkning.
- Uppföljning av strukturerna död ved, förekomst av exotiska trädslag, andel beteskänsliga lövträd samt andra lövträd görs genom RIS.
- Typiska arter kärlväxter och lavar följs i första hand upp genom RIS och NILS (Nationell Inventering av Landskapet i Sverige) stickprovsnät av permanenta provytor.
- Typiska arter fåglar följs inom ramen för svensk häckfågeltaxering, vars ytor är samordnade med NILS provytesystem. Metod utgörs av punkt-linjetaxering.

Skogbevuxen myr

Grunden för uppföljning utgörs av Riksinventeringen av skog (RIS) som i ett stickprov av objekten gör mätningar av ett flertal parametrar.

- Uppföljning av habitatets areal i och utanför objekten görs med hjälp av data från RIS. En totalartering genomförs vart 24:e år med hjälp av flygbildstolkning.

- Mängden död ved följs upp genom RIS.
- Typiska arter kärlväxter och mossor följs i första hand upp genom RIS och NILS (Nationell Inventering av Landskapet i Sverige) stickprovsnät av permanenta provytor.
- Typiska arter fåglar följs inom ramen för svensk häckfågeltaxering, vars ytor är samordnade med NILS provytesystem. Metod utgörs av punkt-linjetaxering.

Grönbena (*Tringa glareola*)

- Häckfågelinventering längs permanenta standardrutter minst vart 3:e år

Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*), Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*).

- Linjetaxeringar med inriktning mot skogsfågel genomförs i gryningen under perioden 15 mars-30 april minst vart 3:e år. Sträckorna skall ha fasta start och slutpunkter.

Tjäder (*Tetrao urogallus*), Orre (*Tetrao tetrix*), Järpe (*Bonasa bonasia*), Spillkråka (*Dryocopus martius*)

- längs permanenta standardrutter minst vart 3:e år
- Om ej häckfågelinventeringen ger tillräckligt underlag kan arterna inkluderas i Linjetaxeringar med inriktning mot skogsfågel enligt ovan.

Sångsvan (*Cygnus cygnus*)

- Flygräkning på samma sätt och av samma område som år 1997. Tidpunkt och intervall är idag (050301) ej fastställt.

Pärluggla (*Aegolius funereus*)

- Uggleyssning längs definierade sträckor (ca 30 km) vid tre tillfällen 15/2-15/4. Stopp för lyssning och lokalisering av ugglor görs med cirka 1 km mellanrum.
- Kontroll av antalet besatta revir/holkar vid sammanlagt tre tillfällen under häckningssäsongen (15 april- 15 juni).

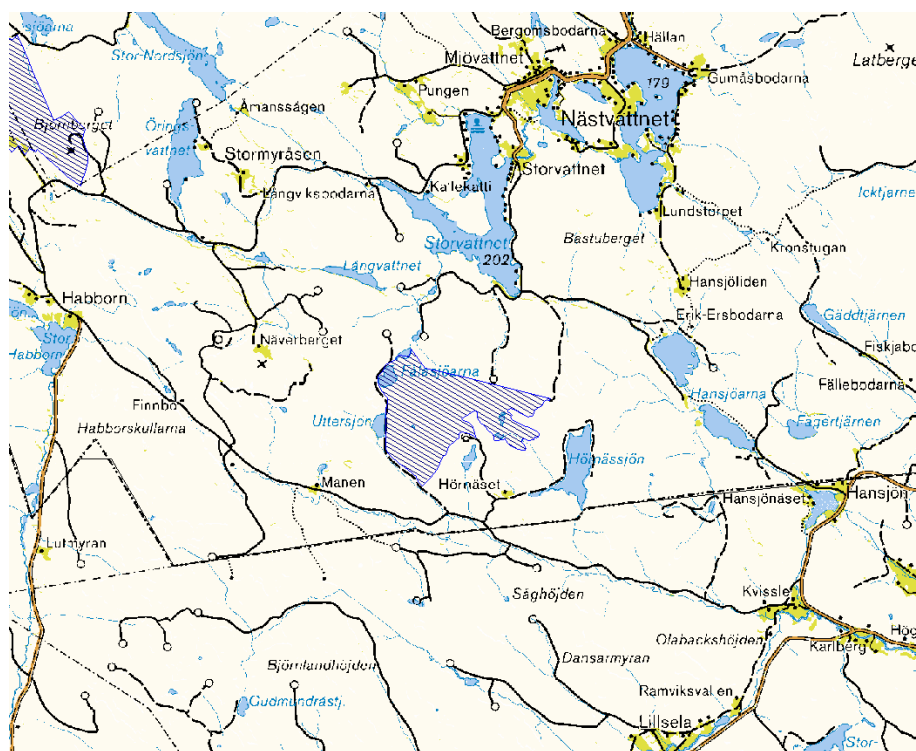
Smålom, (*Gavia stellata*)

- Genom projekt LOM med stöd av länsstyrelsen för att säkerställa långsiktigheten i projektet.

10. Referenser

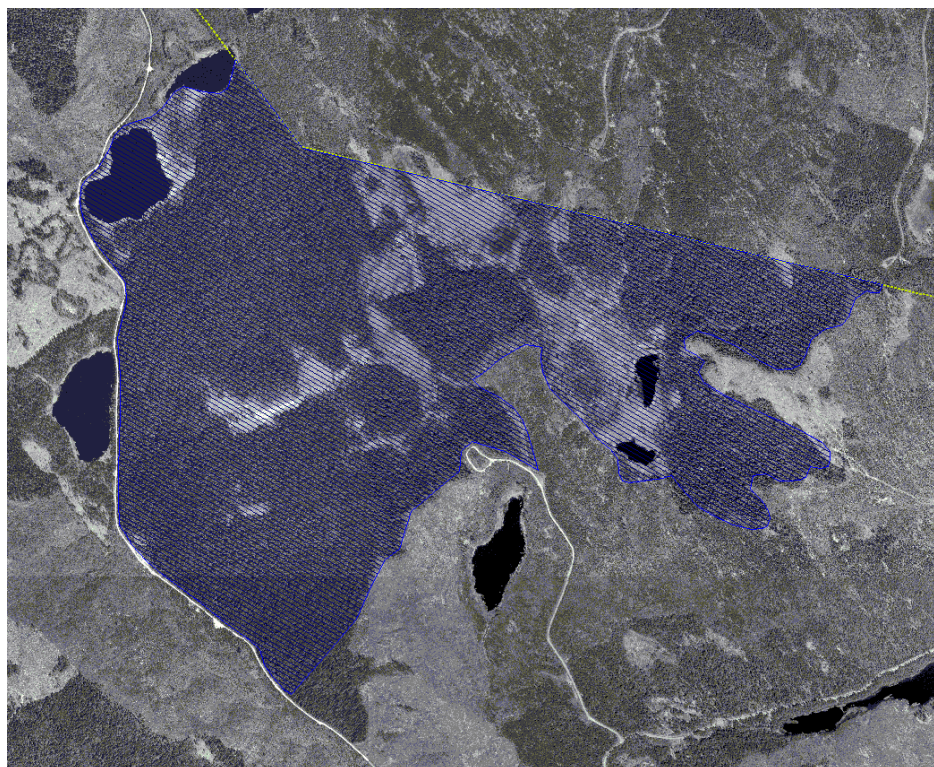
- Johansson, M. 1997: Inventering av Sör-Lappmyran. Opublicerad. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
- Rydkvist, T: Långskäggsinventering 1993-1994, Härnösand-Kramfors-Sollefteå. Opublicerad.
- Rydkvist, T. 1996: Långskägg - ansvarsart för Västernorrland. Manuskript.
- Johansson, M. Inventering av naturskogar i Västernorrlands län 1995-97. Länsstyrelsen i Västernorrlands län.

11. Kartor

© Lantmäteriet, 2004. Ur GSD-Ortofoto ärende 106-2004/188-Y

Detaljarta för Natura 2000-området **Sör-Lappmyran**.

© Lantmäteriet, 2004. Ur GSD-väggkartan ärende 106-2004/188-Y

Översiktskarta för Natura 2000-området **Sör-Lappmyran**.